

Verslag bijeenkomst Historisch Genootschap 2018

Op 8 november 2018 werd de 8^e bijeenkomst van het Historisch Genootschap georganiseerd. Deze keer troffen wij elkaar in het “Elisabeth Weeshuis Museum” te Culemborg. Er waren 50 deelnemers, de meeste met een verleden enkele met een heden in de kindergeneeskunde. Na een welkomstwoord van Piet Schilte, die een moment stilte in acht nam ter herinnering aan Ed Lommen en Roelof de Boer, startte het gevarieerde programma.

Anjo Veerman loodste ons door het Geneeskundig Tijdschrift van Nederlandsch Indië, opgericht in 1852 en het 1^e Nederlandstalige medisch tijdschrift, een initiatief van Willem Bosch. Kindergeneeskundige onderwerpen welke werden toegelicht betroffen verschillen in het voorkomen van ziekten en sterftcijfers tussen Inlandse, Chinese en Indo-Europese kinderen. Hij wees op het gunstig effect van borstvoeding weerspiegeld in lagere sterftcijfers, evenzo het effect van armoede, het wonen op het platteland versus de stad. In het GNTI werden geen artikelen over congenitale afwijkingen, anticonceptie, kindermishandeling, wiegendood of puberteit aangetroffen zo bleek als antwoord op vragen.

Annemarie de Knecht-van Eekelen refereerde aan haar proefschrift en startte met mooie spreuk “Variis modis beneficit” populair gezegd “er zijn vele wegen die naar Rome leiden”. De wetenschappelijke basis van de voedingsleer ontwikkelde zich in de 19^e eeuw; de chemie gaf inzicht in analyse van voedingsmiddelen en in de fysiologie werd meer duidelijk over de stofwisseling van de mens en de behoefte aan nutriënten. Begrippen als vetten, vetzuren, proteïnen en koolhydraten deden hun intrede en na 1870 werd het belang van mineralen duidelijk.

Renske Braken leidde ons aan de hand van Dr. HJP Koenen (1891-1963) door het ontstaan van de kindergeneeskunde in Maastricht. Deze kinderarts deed als provinciaal kinderarts zowel consultatiebureauezorg als klinisch werk in het Calvariebergziekenhuis: met een kinderafdeling van 2 zalen voor jongens (22 bedden) en 1 zaal voor meisjes (13 bedden).

Na een gezellige lunch, genoten aan lange tafels stond *Piet Schilte* stil bij het afscheid van *Gerard Stoelinga* en *Julius van Gils*, die beiden gedurende ruim 13 jaar hun steentje hebben bijgedragen aan het tot stand komen van het NVK-Archief en de activiteiten van het Genootschap. Vervolgens schetste hij kort het ontstaan van de kindergeneeskunde en de jeugdgezondheidszorg, waarna hij *Hans Verbrugge* interviewde, die in zijn lange carrière de waterscheiding tussen de kindergeneeskunde en de jeugdgezondheidszorg heeft meegemaakt. Eind 70-tiger jaren van de vorige eeuw werd de consultatiebureaustage voor de kinderarts in opleiding afgeschaft, werd de kindergeneeskunde een intramuraal vak met subspecialisten voor zieke kinderen, terwijl de jeugdartsen zich met de preventie en vooral gezonde kinderen bezighielden.

Het is geruststellend te zien hoe nu wederom de beide Concilia van de respectievelijke verenigingen NVK en AJN zich buigen over uitwisseling binnen de opleiding, zoals de voorzitter van NVK *Karoly Illy* ons vertelde.

De middag werd besloten met een rondleiding door het Elisabeth Weeshuis Museum, waarvoor de groep zich in drieën splitste. Opvallend was dat het Weeshuis destijds (1560) openstond voor 24 meisjes en 24 jongens: gezond van lijf en leden, maximaal twee uit één gezin, zowel van katholieke als protestantse huize. Zij woonden natuurlijk strikt gescheiden in het huis o.l.v.. een weesmoeder en een weesvader (geen echtpaar!). De rondleiding was te kort om recht te doen aan alle interactieve mogelijkheden die het museum biedt om een goed idee van het dagelijks

leven van weeskinderen te krijgen. Tussen 1560 en 1952 waren meer dan 700 (half)wezen hier opgevangen.

Na een afscheidsdrankje spoedde ieder zich huiswaarts en konden we wederom op een interessante en leuke dag terugzien.

FHC